

Ingezonden brief

Oogkleppen af bij het wroeten in de Bijbelse aarde bij Adama

Verheugd trof ik in TROUW van di 29 september 2015 een twee pagina groot artikel met diverse foto's en veel info aan over de ontdekkingen van het opgravingsteam van het RMO in Adama in de Jordaanvallei in Israël. Maar die vreugde bekoelde toen ik in de tweede kolom las dat het team bij het 'wroeten in de Bijbelse aarde' ook veel 'figurientjes' had aangetroffen. Ik citeer: *'figurientjes, dat zijn kleibeeldjes om bescherming te vragen of boze geesten af te weren'*.

Er wordt een verkleinwoord gebruikt, er wordt een link gelegd met zwarte magie en bijgeloof en er wordt niet gemeld dat de beeldjes *vrouwelijk* zijn. Vervolgens worden er zelfs een foto gewaagd aan twee van deze 'figurientjes'. Links naast de foto's staat het volgende bijschrift: *'Deze figurines werden gebruikt om boze geesten af te weren'*.

Beide afgebeelde goddelijke dames staan naar mijn mening in oeroude *sacrale houdingen* waarin men het goddelijk vrouwelijke in Israël sinds 10.000 v. Chr. veelvuldig aantreft. Belangrijke publicaties van de 'Zwitserse school' onder aanvoering van *prof. dr. Othmar Keel* en *prof.dr. Silvia Schroer* uit 2004 en 2008 hebben aangetoond dat de veelal vrouwelijke, kleine, goedkope en met de vrouwenhand gemaakte kleibeeldjes *multifunctioneel* zijn geweest. De *linker* afgebeelde vrouwelijke figurine in TROUW is naakt, staat met gespreide benen in barend houding en omvat beide blote borsten in een gebaar van zegening en voeding. Het tonen van volle blote borsten is een houding waarin we de godin Asjera van Israël vaak aantreffen. De *rechter* betreft een pilaarfigurine van een geklede en gesluierde Vrouwe, mogelijk een priesteres van Asjera. Ze houdt in haar handen een tamboerijn vast, om op het ritme daarvan in de tempel te dansen. Die tamboerijn kan ook een in de tempel gebakken sacrale koek, cake of sacraal brood zijn.

De offeraarsters van de 'figurientjes' eren Asjera, de moeder en partner van Jahwe, die door de vrouwen in de tijd voor de ballingschap in de 6^e eeuw v Chr. met name door de vrouwen zeer geëerd wordt. Ze wordt in allerlei situaties door hen aangeroepen: bij bepaalde standen van de maan, bij menstruatie, bij de wisseling der seizoenen, bij geboorte, ziekte, dood en de voorouderverering. Vrouwelijke figurines komen veelvuldig voor in de tijd voor de Babylonische ballingschap tot in de 6^e eeuw v. Chr. Daarna volgt er een beeldverbod en mogen - wat een tegenslag voor de vrouwen - geen beelden meer worden gemaakt, ook niet van de Moedergodin Asjera. Het pluriforme Jahwisme ontwikkelt zich vanaf de 6^e eeuw v. Chr. in monotheïstische zin waarbij andere goden en met name de zo geliefde Grote Moeder en Moedergodin Asjera, worden buiten gesloten.

In Engeland is er onder theologen nieuwe belangstelling voor de periode in Oud-Israël van voor de ballingschap, en juist die periode uit de IJzertijd van 1200-550 v. Chr. onderzoekt het RMO-team in

Adama. Onlangs kwam hier uit de bundel: *'Religious Diversity in Ancient Israël and Judah'* (2010), een boek dat inmiddels al twee herdrukken heeft beleefd. Op de cover prijken drie Asjera-pilaarfigurines. Hierin wordt Asjera als Moedergodin en staand in verbinding met de Koningin-Moeder gerehabiliteerd. Zij wordt ontdaan van bijgeloof en zwarte magie. In ons land kent, getuige de bundel uit 1998 *'Één God alleen...?'*, ook diverse theologen die dit spoor volgen. Asjera wordt internationaal en ook in Nederland in wetenschappelijke kring gerehabiliteerd. Het is jammer dat deze nieuwe zienswijze van theologen, kunsthistorici en godin-onderzoekers niet doorklinkt in de conventionele en gedateerde 20e eeuwse beschrijving van de archeologische ontdekkingen van het RMO én de berichtgeving in TROUW. Heren archeologen, doe uw oogkleppen af en sta open voor nieuwe ontwikkelingen buiten uw vakgebied. Wroeten en ploeteren wordt dan schatgraven!

Honselersdijk, Dr. Annine E. G. van der Meer, auteur en onderzoeker, 03.01.2016.